

**Guia per a l'anotació de les funcions
sintàctiques de CAT3LB: un corpus
del català amb anotació sintàctica,
semàntica i pragmàtica.**

3LB-WP 03-02
XTRACT2-WP-03/10

Autores: Montserrat Civit, Núria Bufí i Pilar
Valverde
{civit,nuria,pilar}@clic.fil.ub.es

19 de desembre de 2003

ÍNDIX:

1.- Observacions preliminars	5
1.1.- <i>Elements que no tenen etiqueta de funció sintàctica</i>	5
2.- Etiquetari	7
3.- Les funcions sintàctiques, la coordinació i l'adjunció	9
4.- Subjecte (-SUJ, -SUJ.r, -SUJ.d, -SUJ.F)	11
4.2.- <i>Oracions Impersonals</i>	11
4.2.- <i>Subjecte dels verbs atributius</i>	11
4.3.- <i>El subjecte i els clítics</i>	12
4.4.- <i>Altres etiquetes per al subjecte</i>	13
5.- Complement directe (-CD, -CD.Q, -CD.NF, -CD.r, -CD.Q.r, -CD.d, -CD.F)	13
5.1.- <i>CD.Q</i>	13
5.2.- <i>CD.NF</i>	14
5.3.- <i>Altres etiquetes per al complement directe</i>	15
6.- Complement indirecte (-CI, -CI.DATI, -CI.NF, -CI.r, -CI.F)	15
6.1.- <i>CI.DATI</i>	16
6.2.- <i>CI.NF</i>	16
6.3.- <i>Altres etiquetes per al complement indirecte</i>	16
7.- Atribut (-ATR)	17
8.- Complement Predicatiu (-CPRED, -CPRED.SUJ, -CPRED.CD)	18
9.- Complement de règim verbal (-CREG)	20
9.1.- <i>CREG.NF/ CREG.F</i>	23
10.- Complement agent (-CAG)	23
11.- Complement circumstancial (-CC)	23
12.- Element textual (-ET)	25
13.- Modalitzador (-MOD)	27
14.- Negació (-NEG)	30
15.- Marca de passiva reflexa (-PASS)	30
16.- Marca d'impersonalitat (-IMPERS)	30
17.- Vocatiu (-VOC)	31
18.- Adjunt Oracional (AO)	31
19.- Construccions de participi absolut	32
20.- Etiquetes dins d'estructures S*	32
21.- Els clítics i les funcions sintàctiques	32
21.1.- <i>EN</i>	32
21.2.- <i>HI</i>	33
21.3.- <i>HO</i>	33
22.- Dobles funcions	34
23.- Funcions discontinües	34
24.- Les funcions i les perífrasis verbals	34
25.- Índex de paraules	35

En aquest document es descriuen les funcions sintàctiques i criteris per a la seva etiquetació en el marc de Cat3LB.

1.- Observacions preliminars

Les etiquetes de funcions sintàctiques s'afegiran, precedides d'un guionet, a les etiquetes de constituents. Només s'etiquetaran els constituents que depenguin d'una estructura oracional, sigui aquesta finita o no finita¹. No s'etiqueten els nodes que depenen d'estructures no oracionals (i.e. no s'etiqueten els complements del nom, de l'adjectiu o de l'adverbi). Si algun dels complements verbals està incrustat en la forma verbal (a una locució o a una perífrasi, sí que cal posar-hi etiqueta de funció).

1.1.- Elements que no tenen etiqueta de funció sintàctica

A més dels elements que depenen directament d'un node no oracional, tampoc tenen etiqueta de funció sintàctica els següents nodes:

- 1 interjeccions
- 2 nodes amb etiqueta INC, encara que depenguin de S
-
- 1 elements amb etiqueta *morf.pron* (sembla que també EN/HI poden tenir aquests valors: vegeu secció 20.)
- 2 alguns elements adjuntats de les estructures oracionals (si s'adjunten per motius de coordinació, sí que tenen funció sintàctica). Un exemple d'això el proporciona la frase següent, on la S.F.R.j tot i dependre d'una estructura oracional, no rep etiqueta de funció:

□

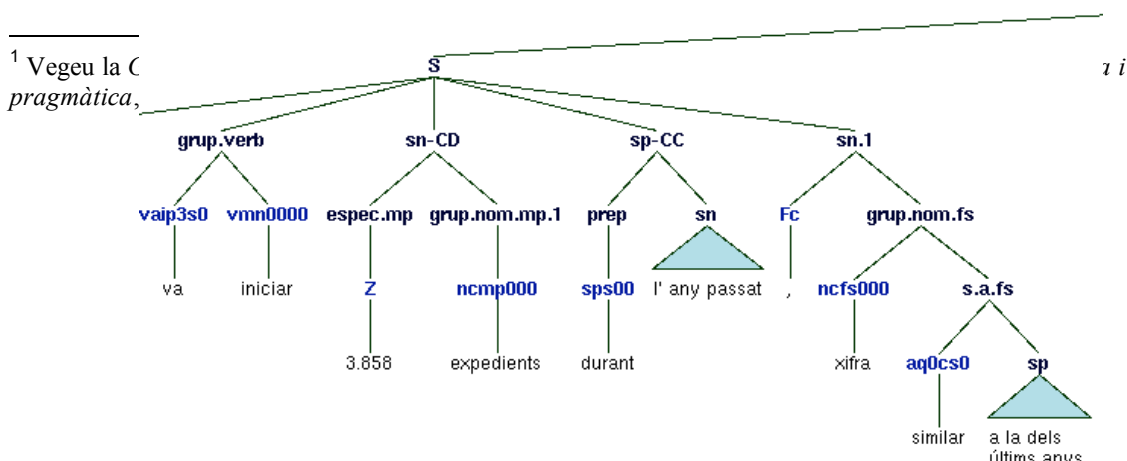
104-1(20)

- 1 els constituents amb etiqueta S.F.ACond, S.F.AConc, S.F.ACons, S.F.AComp i S.F.R.

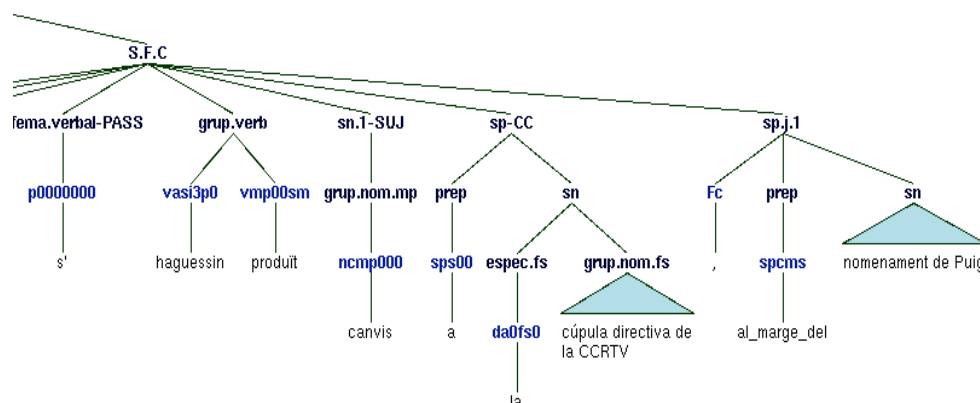
□

104-1(18)

- 1 Els elements que depenen directament d'una estructura oracional, tenen el sufix .1 a l'etiqueta de constituent, com en el cas següent, on sn.1 s'ha d'interpretar com a complement de grup.nom.mp.1:

L'única excepció es produeix a frases com la següent on donat que hi ha adjunció i que l'adjunció es fa al node més alt, hi ha dos constituents fills de S que tenen el sufix .1. Donat que un d'ells, l'sp, porta també el sufix .j, és fàcil de veure

quin és l'adjuntat i quin el que rep l'adjunció:

2.- Etiquetari

Les funcions que s'indiquen en el marc de Cat3LB són les següents:

- 1 subjecte (-SUJ, -SUJ.r, -SUJ.d, -SUJ.F)
- 2 complement directe (-CD, -CD.r, -CD.Q, -CD.Q.r, -CD.d, -CD.NF, -CD.F, -CD.Q.F, -CD.Q.NF)
- 3 complement indirecte (-CI, -CI.DATI, -CI.r, -CI.NF, -CI.F, -CI.d)
- 4 atribut (-ATR)
- 5 complement predicatiu (-CPRED, -CPRED.SUJ, -CPRED.CD)
- 6 complement de règim verbal (-CREG, -CREG.NF, -CREG.F, -CREG.r)
- 7 complement agent (-CAG)
- 8 complement circumstancial (-CC, -CC.r)

A més a més, també s'assignarà una etiqueta equivalent a l'etiqueta de funció als casos següents:

- 1 element textual (-ET)
- 2 modalitzador (-MOD)
- 3 negació (-NEG)
- 4 marca de passiva reflexa (-PASS)
- 5 marca d'impersonalitat amb es (-IMPERS)
- 6 vocatiu (-VOC)
- 7 adjunts oracionals (-AO)

A continuació apareix un quadre resum amb la relació entre etiquetes de funcions i etiquetes de constituents. Les etiquetes de constituents apareixen en la seva forma "simple" (és a dir, exclosos els sufixos .co, .x, .j, *, etc.):

<i>Etiqueta de funció</i>	<i>Etiqueta de constituent</i>
-SUJ	sn, sn.e, relatiu, S.F.C, S.NF.C

<i>Etiqueta de funció</i>	<i>Etiqueta de constituent</i>
-CD	relatiu, S.F.C, S.F.C.co, sn, sp
-CI	sn, sp
-ATR	sa, sn, S.F.C, S.NF.C, S.NF.P, sp
-CPRED	sa, sn, S.NF.P, sp
-CREG	relatiu, sadv, S.F.C, sn, sp
-CAG	Sp
-CC	sadv, S.F.A, S.F.C, sn, S.NF.A, sp
-ET	sadv, sp
-MOD	sadv, sp
-NEG	Neg
-PASS	morfema.verbal
-IMPERS	morfema.verbal
-VOC	(sn)

3.- Les funcions sintàctiques, la coordinació i l'adjunció

En el cas d'estructures coordinades, només el node amb etiqueta **.co** ha de portar etiqueta de funció, i no els elements coordinats. Cas que els diferents elements coordinats tinguin una funció sintàctica diferent (cosa que ha de passar en comptades ocasions, i.e. si coordinem un CCmodal i un predicatiu), l'etiqueta de funció es col·locarà en els nodes respectius (i no en el node **.co**). (**?potser hauríem de pensar a marcar el node .co d'alguna manera o altre...**)

En el cas de la coordinació de grups nominals, l'etiqueta de funció l'ha de rebre bé **sn.co** bé **sn.x**:

104-1(7)

104-1(17)

També reben etiqueta de funció els elements adjuntats a una estructura oracional coordinada, si el motiu de l'adjunció és que són complements alhora dels dos (o més) elements coordinats:

104-1(10)

En el cas de l'adjunció, qui rep l'etiqueta de funció sintàctica és el node més alt, el que conté l'adjunció, com a la frase següent:

104-1(20)

Dediquem les següents seccions a comentar cadascuna de les diferents funcions sintàctiques.

4.- Subjecte (-SUJ, -SUJ.r, -SUJ.d, -SUJ.F)

El subjecte és el sintagma nominal o estructura equivalent (subordinada completiva) que **concorda** en persona i nombre amb el verb de l'oració a què pertany.

Una altra característica del subjecte és que és pronominalitzable per un pronom tònic en cas nominatiu.

El subjecte pot precedir o seguir el verb de l'oració.

Tots els nodes amb etiqueta *sn.e* han de rebre l'etiqueta de funció subjecte.

4.2.- Oracions Impersonals

Les oracions impersonals no tenen subjecte:

- 1 verbs meteorològics (*ploure, nevar, tronar*) emprats en el seu sentit literal.
- 2 construccions impersonals amb *es*.
- 3 altres construccions, com: *sembla que...; cal que...; és que...*

□

104-1(3)

En alguns casos la **concordança es fa *ad sensum*** de manera que no són els trets morfològics els qui la determinen sinó el significat. De tota manera, també apareixen casos en què els autors del text no ha fet la concordança necessària entre subjecte i verb.

4.2.- Subjecte dels verbs atributius

Considerem verbs atributius els verbs *ser, estar, semblar*.

Si l'atribut és un sintagma nominal (igual que el subjecte) els criteris són, per ordre d'importància, el següents:

- 1 si hi ha un **sn.e**, aquest serà el subjecte
- 2 l'element que concordi és el subjecte i l'altre l'atribut.
- 3 l'element que es pugui substituir pel clític (*ho/el*) és l'atribut.
- 4 si els trets concordants són iguals, el sintagma anteposat és el subjecte i el postpositat l'atribut.
- 5 si tots dos sintagmes nominals apareixen postposats, el més proper al verb és el subjecte.

Alguns exemples són els següents²:

El teu pare és el director del banc: subjecte: el teu pare; atribut: el director del banc

El director del banc és el teu pare: subjecte: el teu pare; atribut: el director del banc

en ambdós casos la pronominalització és: *el teu pare l'és* (**el director del banc l'és*)

Jo sóc Napoleó: subjecte *jo*; atribut: *Napoleó*. Per la concordança (no per la posició)

Napoleó sóc jo: subjecte *jo*; atribut: *Napoleó*. Per la concordança (no per la posició)

Altres proves:

La pregunta *què* només serveix per identificar l'atribut (no el subjecte). No és una bona prova preguntar *qui* per identificar el subjecte, ja que *qui* val per ambdues funcions.

² GCC (S2).

Ara bé, segons apareix a S6 (6.5: pp. 1371 i ss.) els clítics per a l'atribut són: *ho*, *en*, *hi*:

No eren d'argent, però ho semblaven.

De felig, me'n sento molt.

No eren rics, però hi ha esdevingut.

4.3.- El subjecte i els clítics

A part dels pronoms tòncics (jo, tu, ell, ...), també els clítics poden, en català, substituir el subjecte de l'oració. En concret, ho pot fer el clíctic *en* si el subjecte és partitiu, com a la frase *han dut els entrepans, però només en queda un*³. En aquest cas, però, es tracta d'un subjecte discontinu (vegeu secció 23 per a les funcions discontinues).

Exemples de subjectes:

□

104-1(22)

□

104-1(4)

4.4.- Altres etiquetes per al subjecte

La resta d'etiquetes per al subjecte s'empraran en els casos següents:

- 1 **-SUJ.r**: doble subjecte: quan per qualsevol raó, el subjecte de l'oració apareix dues vegades.
- 2 **-SUJ.d**: subjecte discontinu: el constituent que té la funció de subjecte apareix separat en l'arbre d'anàlisi;
- 3 **-SUJ.F**: el subjecte d'una oració finita apareix fora del constituent format per l'oració. La interpretació de l'etiqueta és: "subjecte de la primera oració (subordinada) finita que aparegui a la dreta", que, lògicament, no tindrà cap node etiquetat amb **sn.e**;

5.- Complement directe (-CD, -CD.Q, -CD.NF, -CD.r, -CD.Q.r, -CD.d, -CD.F)

En general la funció de complement directe la fa un sintagma nominal o estructura equivalent, que no porta cap marca indentificadora. No obstant això, hi ha algunes excepcions, donat que porten la preposició *a* als complements directes si són pronoms tòncics i en algun cas també alguns indefinits (*et prefereix a tu; he vist a tothom*)⁴. La posició típica d'aquest complement és la postverbal, i si apareix anteposat és freqüent la repetició amb un clíctic. El complement directe definit pot substituir-se pels clítics: *el, la, los, les, em, ens, et, us* (i totes les seves variants); si és indefinit, se substitueix per *en*; si és una estructura oracional o un sintagma neutre, per *ho*. En general, tot i que no és una prova definitiva, el complement directe

³ GCC (pp. 1374-75).

⁴ GCC (p. 1098).

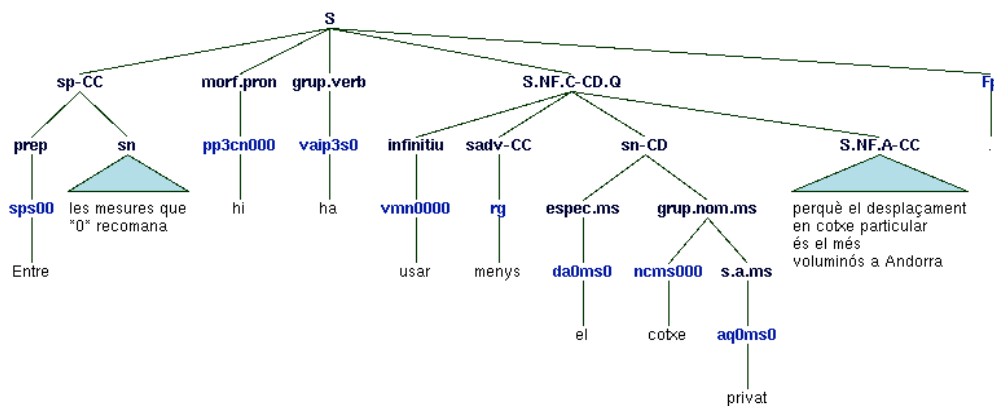
de les oracions transitives esdevé el subjecte de les oracions passives.

5.1.- CD.Q

Donem l'etiqueta **-CD.Q** als complements directes dels verbs de mesura (*valer, fer, pesar*) i els estatus (*tenir, haver-hi*). En aquests casos, la clització funciona, però no així la transformació passiva. En aquests casos, alguns adverbis poden tenir també aquesta funció: *pesa molt, l'espectacle dura massa*⁵.

□

104-1(3)

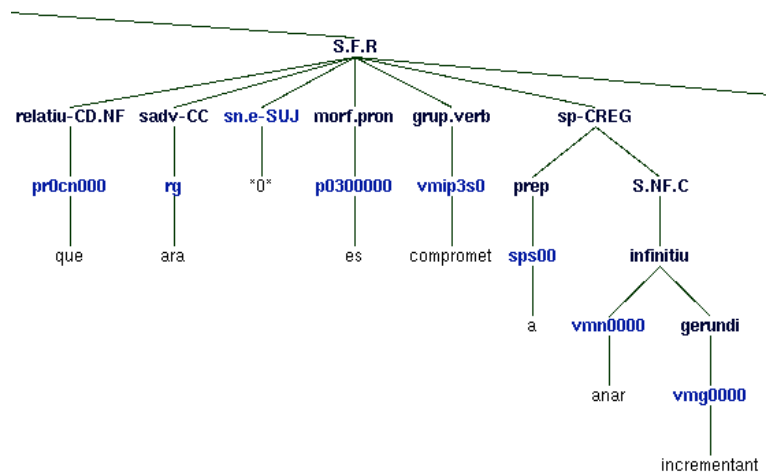

104-2(17)

5.2.- CD.NF

Emprarem aquesta etiqueta quan el complement directe depengui d'una construcció subordinada no finita però per motius d'ordre aparegui en un altre lloc de l'arbre, com seria el cas de *què vols fer demà*, on el pronom interrogatiu funciona com a complement directe de l'infinitiu *fer*, però depèn, en la representació que nosaltres en fem, de l'estructura oracional principal.

⁵ GCC (p. 1102).

111-3(8)

Com pot observar-se, a la frase anterior, el relatiu és el complement directe de la perífrasi d'infinitiu "anar incrementant" i no del verb copulatiu "es".

5.3.- Altres etiquetes per al complement directe

- 1 **-CD.F**: és el mateix cas que a la secció anterior, però el complement directe depèn d'una subordinada finita amb la qual no forma constituent oracional.
- 2 **-CD.Q.F** / **-CD.Q.NF**: el complement directe depèn d'una forma verbal subordinada que rep -CD.Q, però no forma part del constituent oracional (*què dius que faràs?*)
- 3 **-CD.r** / **-CD.Q.r**: el complement directe apareix dues vegades a l'oració; en principi seran casos en que un constituent expandit apareix davant la forma verbal i llavors cal reproduir-lo amb un clíctic (*el llibre l'he llegit*).
- 4 **-CD.d** / **-CD.Q.d**: el constituent que té la funció de complement directe apareix con a discontinu. En principi això només ha de passar en casos amb el clíctic *en*: *en vull dos; n'hi ha dos*.

6.- Complement indirecte (-CI, -CI.DATI, -CI.NF, -CI.r, -CI.F)

El complement indirecte és un sintagma preposicional encapçalat per la preposició *a*, que es pot substituir pels clítics: *em, et, es, li, els, ens, us* (o qualsevol de les seves variants). No considerem complement indirecte els sintagmes introduïts per la preposició *per a*, que tractarem com a circumstancials.

De vegades el complement indirecte està expressat per un nom que no expressa persona en el sentit més estricte de la paraula, sinó que fa referència a una entitat, institució, etc; però en qualsevol cas la substitució per *li/els* és possible:

... després que es Deutsche_bank presentés **a aquesta institució** la informació sobre... (104-1(11)) ==> **li** presentés la informació sobre...

□

En canvi, si el pronom substituït és *hi*, no tenim complement indirecte sinó predicatiu, circumstancial o règim.

6.1.- CI.DATI

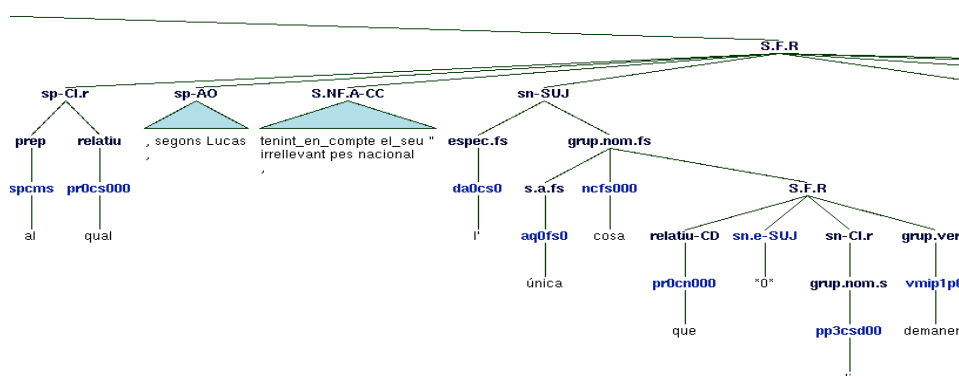
Emprarem aquesta etiqueta en els casos, poc freqüents, de les construccions de datiu ètic o datiu d'interès, com ara *el nen li ha aprovat la Selectivitat; la meua filla se'm menja les ungles*⁶.

6.2.- CI.NF

Emprarem aquesta etiqueta quan el complement indirecte depengui una construcció subordinada no finita però per motius d'ordre aparegui en un altre lloc de l'arbre, com seria el cas de *li vol donar el regal a la Maria*, on el clíctic funciona com a complement indirecte de l'infinitiu *donar*, però depèn, en la representació que nosaltres en fem, de l'estructura oracional principal.

6.3.- Altres etiquetes per al complement indirecte

1 **-CI.r**: El complement indirecte apareix duplicat, en general perquè el sintagma

explícit està anteposat al verb.

1 **-CI.F**: el complement directe d'una oració finita apareix fora del constituent format per l'oració. La interpretació de l'etiqueta és: "complement de la primera oració (subordinada) finita que aparegui a la dreta".

7.- Atribut (-ATR)

L'atribut apareix només a les oracions atributives (oracions amb els verbs *ser*, *estar*, *semblar*). Les categories que poden tenir aquesta funció són: sintagma adjectiu (sa), sintagma nominal, sintagma preposicional i sintagma adverbial. Tots els atributs es poden pronominalitzar amb *ho* o amb *el*. *Ho* s'utilitza en els anomenats atributs de caracterització (*en Carles és de bon conformar = en Carles ho és*), mentre que *el*,

⁶ GCC (p. 1110).

s'utilitza en els atributs identificatius (*el teu pare és el director del banc = el teu pare l'és*)⁷.

Si l'atribut és un sintagma nominal (igual que el subjecte) els criteris són, per ordre d'importància, el següents:

- 1 si hi ha un **sn.e**, aquest serà el subjecte

□

104-1(18)

- 1 l'element que concordi és el subjecte i l'altre l'atribut.
- 2 l'element que es pugui substituir pel clític (*ho/el*) és l'atribut.
- 3 si els trets concordants són iguals, el sintagma anteposat és el subjecte i el postpositat l'atribut.
- 4 si tots dos sintagmes nominals apareixen postposats, el més proper al verb és el subjecte.

Alguns exemples són els següents⁸:

El teu pare és el director del banc: subjecte: el teu pare; atribut: el director del banc

El director del banc és el teu pare: subjecte: el teu pare; atribut: el director del banc

en ambdós casos la pronominalització és: *el teu pare l'és* (**el director del banc l'és*)

Jo sóc Napoleó: subjecte *jo*; atribut: *Napoleó*. Per la concordança (no per la posició)

Napoleó sóc jo: subjecte *jo*; atribut: *Napoleó*. Per la concordança (no per la posició)

Altres proves:

La pregunta *què* només serveix per identificar l'atribut (no el subjecte). No és una bona prova preguntar *qui* per identificar el subjecte, ja que *qui* val per ambdues funcions.

Ara bé, segons apareix a S6 (6.5: pp. 1371 i ss.) els clítics per a l'atribut són: *ho*, *en*, *hi*:

No eren d'argent, però ho semblaven.

De feliç, me'n sento molt.

No eren rics, però hi ha esdevingut.

8.- Complement Predicatiu (-CPRED, -CPRED.SUJ, -CPRED.CD)

El complement predicatiu és un complement que depèn del verb però que concorda amb el subjecte o el complement directe de l'oració. Alguns dels complements predicatius són obligatoris (*han declarat culpable el testimoni principal*), mentre que d'altres són optatius (*la dona va mirar nerviosa els seus fills*). Les categories que poden omplir aquesta funció són fonamentalment el sintagma adjectiu i el sintagma nominal, però també pot fer-la el sintagma preposicional si el seu terme manifesta concordança bé amb el subjecte bé amb l'objecte. Per altra banda, en català hi ha el clític *hi* que substitueix el complement predicatiu:

Els meus pares s'han posat contents → s'hi han posat

La Carme ha arribat cansada → hi ha arribat

Encara va poder menjar-se el sopar calent → encara va poder menjar-se-l'hi⁹

⁷ GCC (pp. 1122-1123).

⁸ GCC (S2).

⁹ Els tres primers exemples són de GCC (pp. 1994-1995).

La dona va mirar nerviosa els seus fills → va mirar-los-hi

La dona va veure nerviosos els seus fills → va veure'ls-hi¹⁰

Han designat candidat en Josep → hi han designat en Josep; l'hi han designat)

Han declarat culpable el testimoni principal → hi han declarat el testimoni principal; l'hi han declarat)¹¹

En el cas de Cat3LB, només donarem aquesta etiqueta en cas que hi hagi concordança d'un complement amb el subjecte o amb el complement directe.

A S6 (6.5 pp. 1371 i ss) s'indica que també en pot substituir el complement predicatiu, de manera que hi ha dos clítics per a aquesta funció: *en*, *hi*:

Abans de l'operació mirava cansat, però ara ja no hi mira.

A Lluís el van nomenar president la setmana passada i a mi me'n nomenaran la setmana vinent.

Verbs que porten o poden portar complement predicatiu:

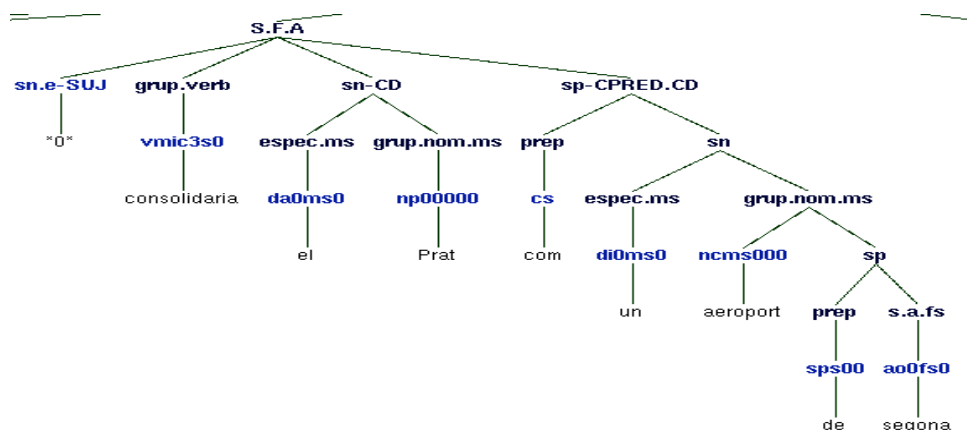
anomenar	
arribar	considerar
designar	elegir
erigir	esdevenir
fer-se	investir
mirar	nomenar
tornar-se	veure

En principi només hem de fer servir les etiquetes **-CPRED.SUJ** i **-CREPD-CD**, segons que el complement concordi amb el subjecte de l'oració o amb el complement directe. L'etiqueta **-CPRED** només ha d'aparèixer en construccions amb participi, on no hi ha ni subjecte ni complement directe gramaticals, però hi ha concordança, com a *aquests elements, anomenats polímers, són...*

La construcció introduïda per la preposició *com_a* seguida d'un nom o un adjectiu, funciona sempre com a complement predicatiu:

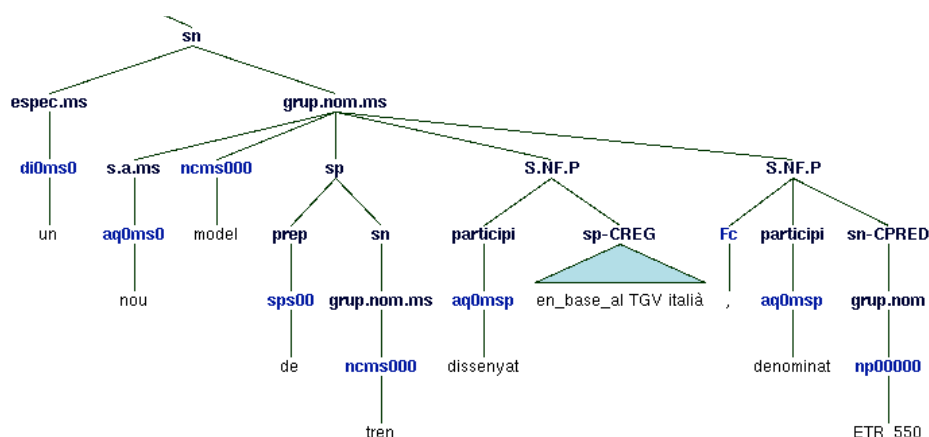

104-1(3)

¹⁰ Els exemples 4 i 5 són de GCC (p.1119).

¹¹ Els dos últims exemples són de GCC (p. 1119).

9.- Complement de règim verbal (-CREG)

El complement de règim verbal es caracteritza per tenir sempre la forma de sintagma preposicional. La preposició que els encapçala està determinada pel verb de l'oració. Aquest complement admet la pronominalització per *hi* i *en*. *En* substitueix els complements de règim introduïts per la preposició *de*; mentre que s'empra *hi* en els altres casos (preposicions *a*, *en*, *per*). El complement de règim no admet la dislocació a l'esquerra.

Verbs que poden dur complement directe o complement de règim:

<i>parlar</i>	<i>parlar de</i>
<i>pensar</i>	<i>pensar en</i>
<i>tractar</i>	<i>tractar de</i>
<i>respondre</i>	<i>respondre a</i>
<i>recordar</i>	<i>recordar-se de</i>
<i>trobar</i>	<i>trobar-se en</i>
<i>confessar</i>	<i>confessar-se de</i>

Verbs que apareixen amb complement directe i complement de règim:

informar algú d'alguna cosa
acostumar algú a una cosa
obligar algú a una cosa

Complements que expressen lloc o manera, que són obligatoris i que pronominalitzen amb un clític adverbial → complements de règim¹²

En Lluís vesteix elegantment / amb elegància
Els nostres fills es porten prou bé
Han anat a Cardedeu / cap allà / ben lluny / allà
El meu germà resideix a Gandia / al costat de Gandia / prop de Gandia / allí
El llibre es troba a la taula / damunt la taula / dins el calaix / allà

¹² GCC (pp. 1113-1114).

També es poden incloure aquí els complements locatius de *ser* i *estar*.

La generalització d'això és que si un verb porta un complement obligatori i aquest no té forma de sintagma nominal, la funció que caldrà assignar-li serà la de CREG. Un exemple apareix a la frase següent (104-1):

una prioritat que passa **per una ampliació de recursos**.

Com que el verb *passar* en el sentit que té a la frase, no pot anar sol, el seu complement serà CREG. El mateix ocorre:

... acudeixin **a aquesta cita (104-1)**

... **participar en un sopar amb empresaris (111-1)**

Verbs que admeten complement de règim verbal:

1 Verbs no pronominals amb preposició *a*, *de*, *en*, *amb*:

<i>contribuir a</i>	<i>aspirar a</i>
<i>correspondre a</i>	<i>equivaldre a (sic.)</i>
<i>renunciar a</i>	<i>constar de</i>
<i>gaudir de</i>	<i>disposar de</i>
<i>renegar de</i>	<i>creure en</i>
<i>caure en</i>	<i>pensar en</i>
<i>consistir en</i>	<i>comptar amb</i>
<i>ensopegar amb</i>	(etc.)

<i>dubtar de/sobre</i>	<i>prevaldre sobre/damunt/per damunt</i>
<i>recolzar en/damunt/sobre</i>	

parlar, dissertar, discrepar sobre/de/al voltant de

anar, viure, residir, assistir a/en

1 Verbs pronominals amb preposició *a*, *de*, *en*, *amb*:

<i>rendir-se a</i>	<i>encomanar-se a</i>
<i>traslladar-se de</i>	<i>fotre's de</i>
<i>distanciar-se de</i>	<i>prodigar-se en</i>
<i>transformar-se en</i>	<i>convertir-se en</i>
<i>basar-se en</i>	<i>fixar-se en</i>
<i>relacionar-se amb</i>	<i>posar-se amb</i>
<i>fusionar-se amb</i>	<i>enfrontar-se amb</i>
<i>franquejar-se amb</i>	<i>enllaçar-se amb</i>
(etc.)	

<i>reintegrar-se a/en</i>	<i>reflectir-se en/sobre</i>
<i>remuntar-se a / fins a</i>	<i>doldre's de/per</i>
<i>felicitar-se de/per</i>	

desfer-se de / en / per (amb canvi de significat)

1 Verbs que demanen dos complements: CD i CREG:

<i>dissuadir algú de</i>	<i>dissociar quelcom de</i>
<i>enfrontar algú amb</i>	<i>basar quelcom en</i>
<i>posar quelcom en/a</i>	<i>prevenir algú contra</i>
<i>rellevar algú de</i>	

relacionar algú amb
ratificar algú en/com a

reintegrar algú en/a

Si la funció de complement de règim la té una subordinada completiva o un infinitiu es produeix el fenomen de *canvi i caiguda de preposició*: davant d'un infinitiu les úniques preposicions possibles son *a / de*; davant la conjunció *que* la preposició desapareix:

L'afer consisteix en dues accions expeditives
a venir i marxar
*que ho facis en un tres i no res*¹³

□

104-1(2)

La preposició *sobre* té dos valors bàsics: si té un significat locatiu, llavors introdueix un -CC; en els casos que introdueix el tema del verb, introdueix un -CREG:

va donar un toc l'alerta **sobre l'augment dels accidents** (104-1)

després que el Deutsche_Bank presentés a aquesta institució la informació **sobre l'oferta pública d'adquisició** (104-1(11)).

□

104-1(23)

9.1.- CREG.NF/ CREG.F

Igual que en els casos del complement directe o l'indirecte, també pot passar que el complement de règim depengui d'una forma no finita o d'una de finita subordinada. En aquest cas, l'etiqueta portarà el sufix **.NF** o **.F respectivament**.

10.- Complement agent (-CAG)

El complement agent apareix només a les construccions passives (passiva perifràstica, passiva amb *es* i participis) i ha de portar la preposició *per*. Es correspon al subjecte de l'oració activa transitiva equivalent.

□

104-1(2)

11.- Complement circumstancial (-CC)

Són elements no seleccionats pel verb de l'oració. En general, la categoria sintagmàtica que els correspon és la de sintagma adverbial o sintagma preposicional (o estructures equivalents, que en el cas de Cat3LB són les S.F.A). També els sintagmes nominals poden funcionar com a circumstancial. Els complements circumstancials són elements opcionals en l'oració. La seva presència no és necessària per a la bona formació de les oracions.

En cas de dubte entre circumstancial i règim, el criteri ha de ser la opcionalitat del

¹³ GCC (p. 1115).

primer i la obligatorietat del segon.

Exemples d'elements opcionals que, per tant, cal etiquetar com a -CC:

... ha arribat **a totes les províncies catalanes** (104-1)

Exemples d'elements obligatoris que, per tant, cal etiquetar com a -CREG:

una prioritat que passa **per una ampliació de recursos.** (104-1)

... acudeixin **a aquesta cita** (104-1)

... **participar en un sopar amb empresaris** (111-1)

No fem cap mena de distinció en relació als tipus de circumstancial.

Els circumstancials de lloc, mode, companyia o instrument admeten la pronominalització per *hi*, *en*.

L'adverbi *ja*, que sempre apareix davant el verb pot funcionar com a -MOD o com a -CC. La diferència és fonamentalment semàntica, segons si indica temporalitat (-CC) o no (-MOD). De totes formes, com que de vagades resulta difícil establir la diferència, l'anotarem com a -CC quan aparegui amb temps perfectes (i com a -MOD quan aparegui amb temps imperfectes).

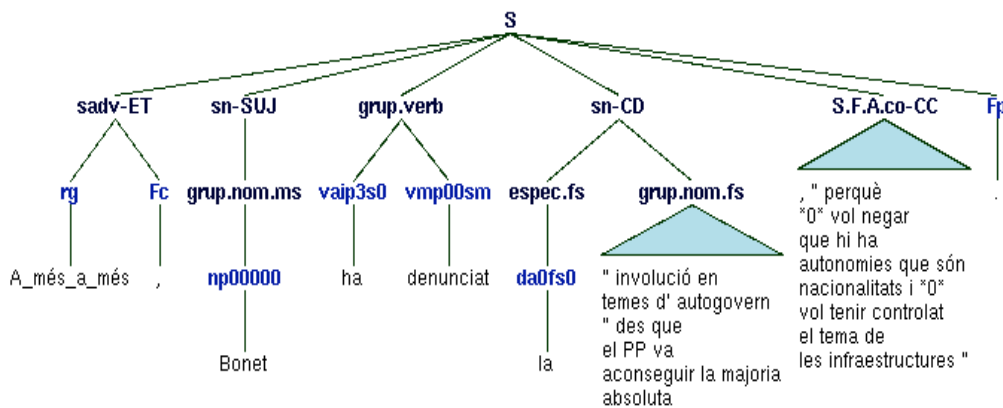
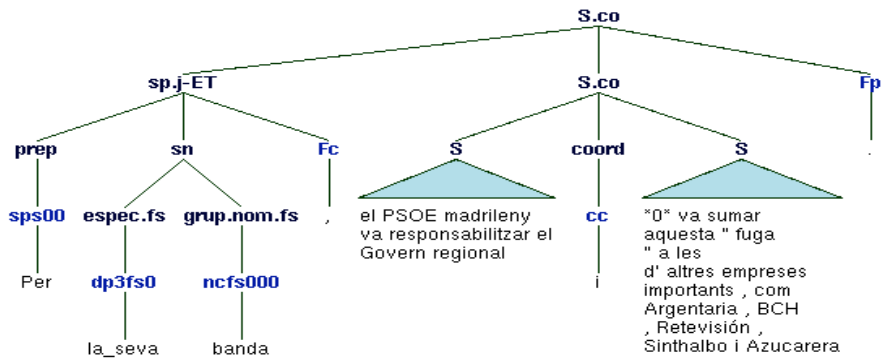
La preposició *sobre* introdueix -CC només quan el seu significat és locatiu (en cas contrari, quan introdueix el tema del verb, introdueix un -CREG).

Considerem circumstancials els adverbis *més* / *menys* quan intensifiquen un participi:

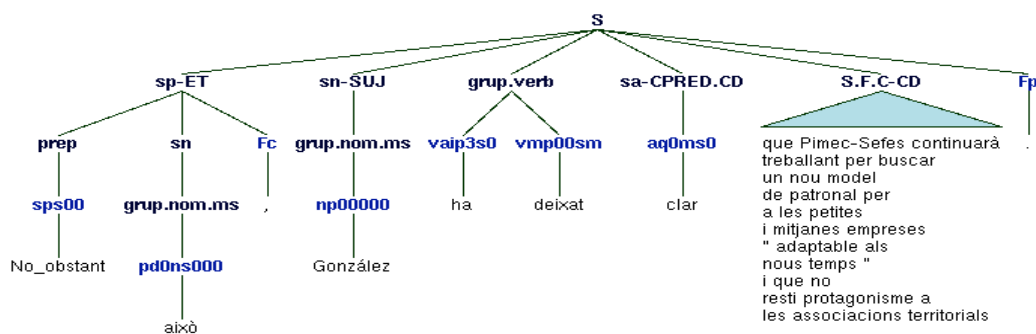
han desenvolupat projectes (s.nf.p [sadv **més**] destacats)...
(104-1)

12.- Element textual (-ET)

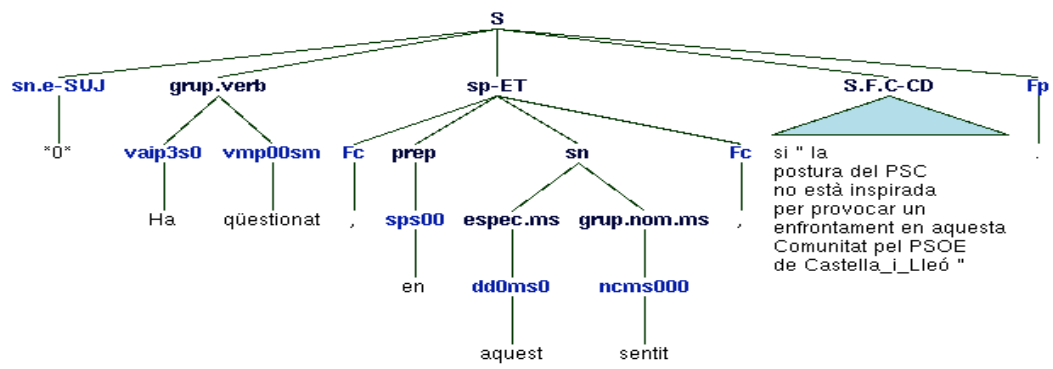
Considerem elements textuais aquelles estructures, principalment adverbials i conjuntives, que no tenen una funció sintàctica dins l'oració sinó que tenen com a missió enllaçar oracions a l'interior del text. En general apareixen a l'inici de les oracions o bé al darrere de conjuncions coordinants. Alguns exemples són expressions com *ara de fet*, *(i)*, *no obstant*, i conjuncions que apareixen després d'un punt: *Però ...*, *Perquè ...*

104-3(1)
104-3(12)

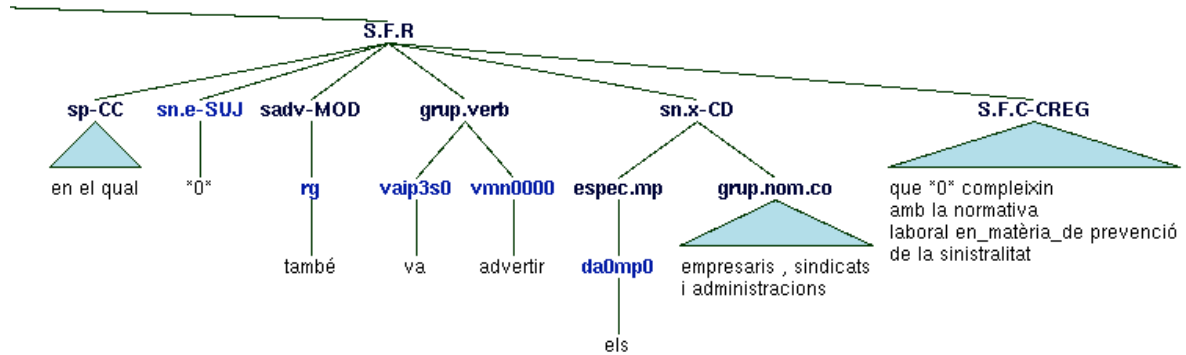
104-5(8)

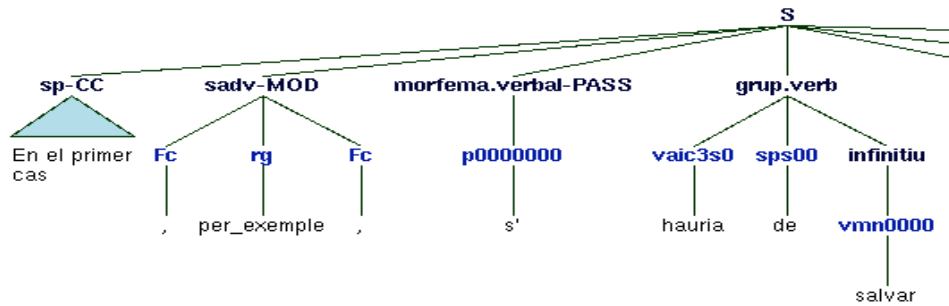
111-10(12)

13.- Modalitzador (-MOD)

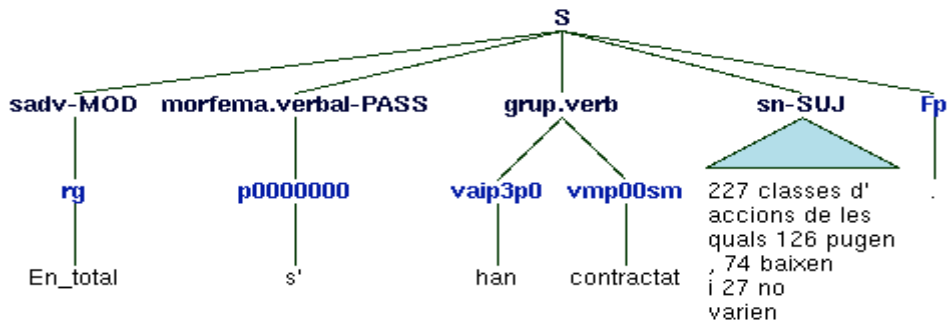
Els modalitzadors són principalment adverbis que solen aparèixer immediatament

davant del verb: *també, tampoc, fins_i_tot, encara, etc.*

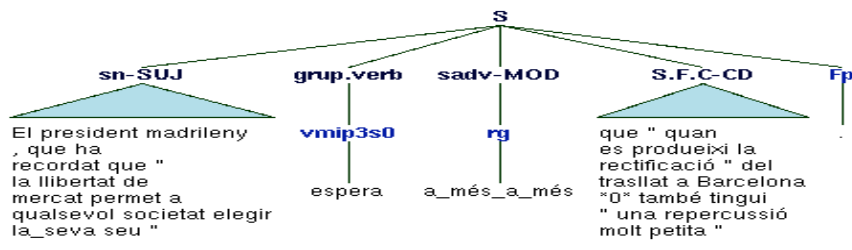

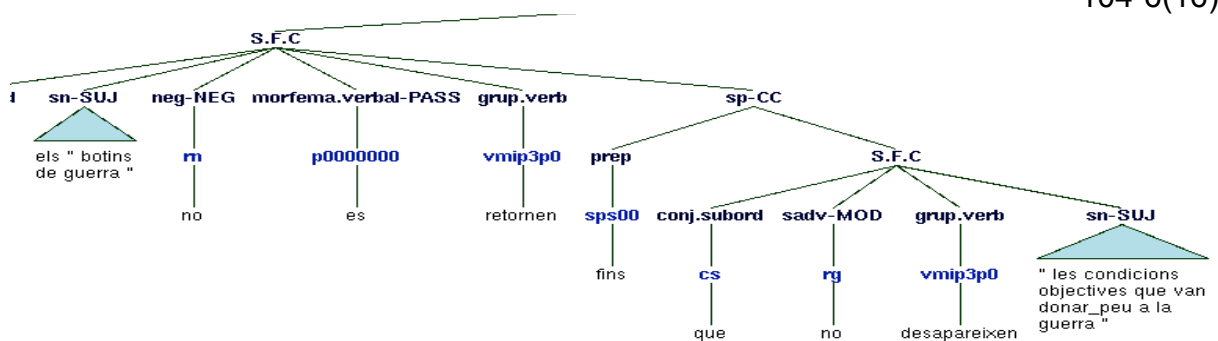
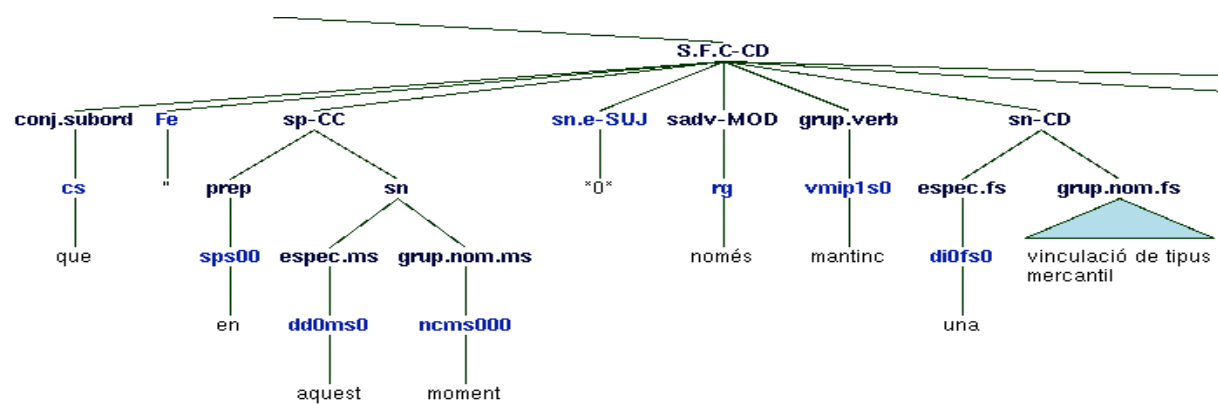
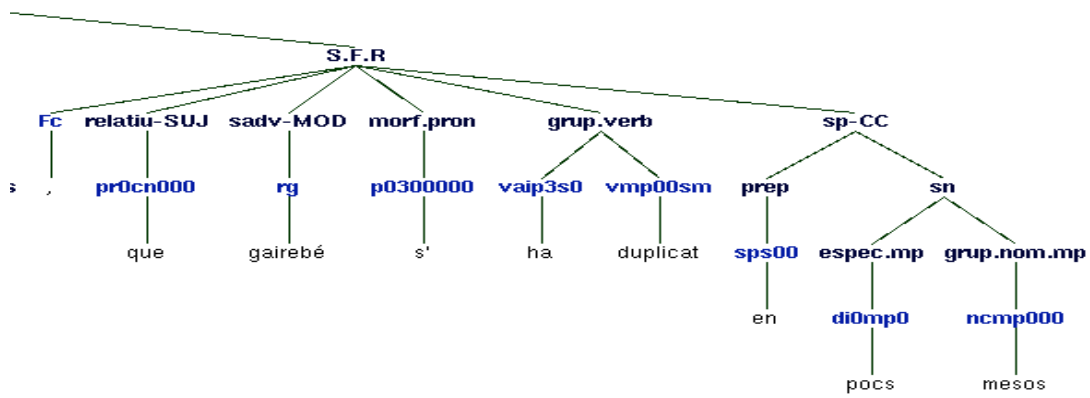
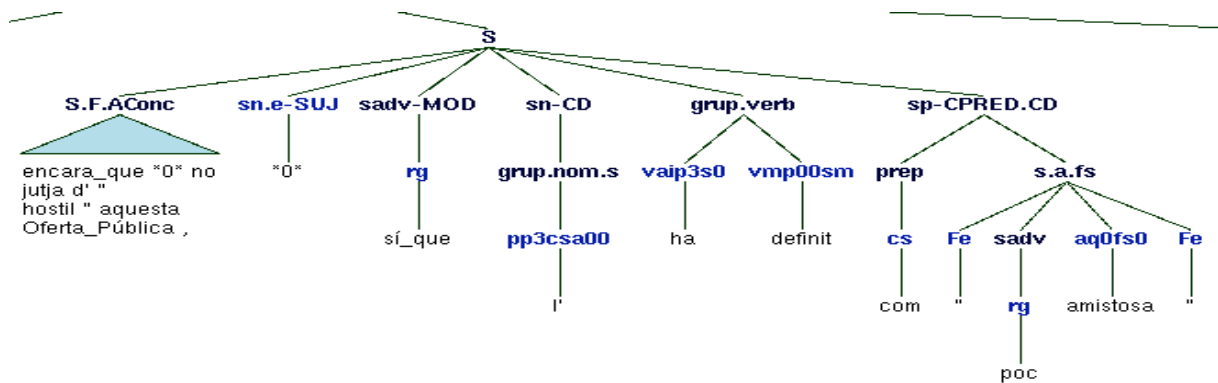
104-1(2)

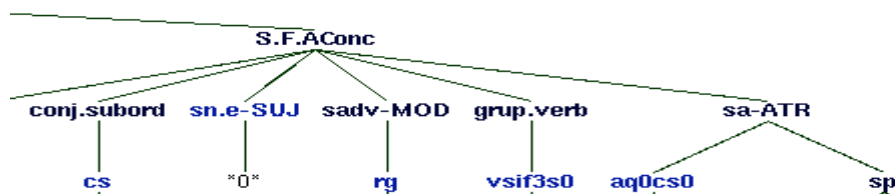
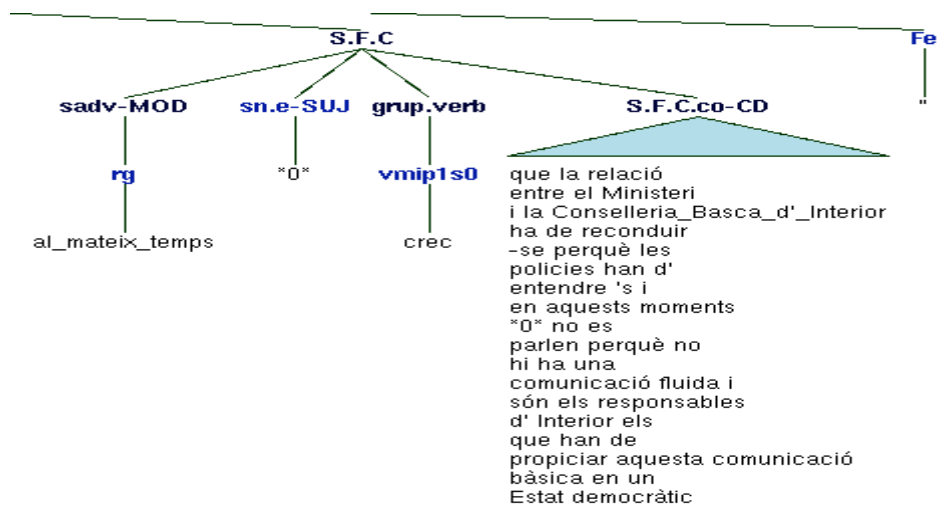
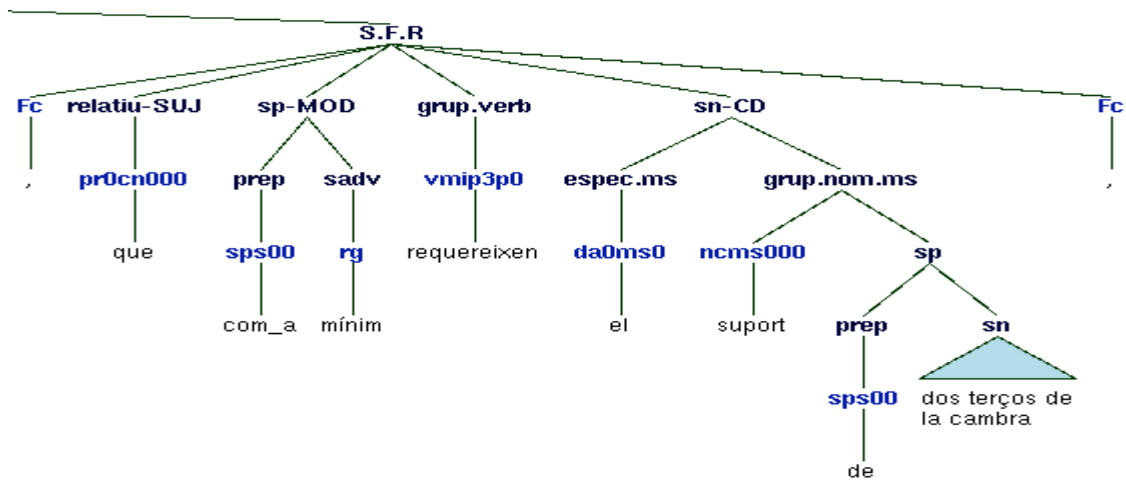
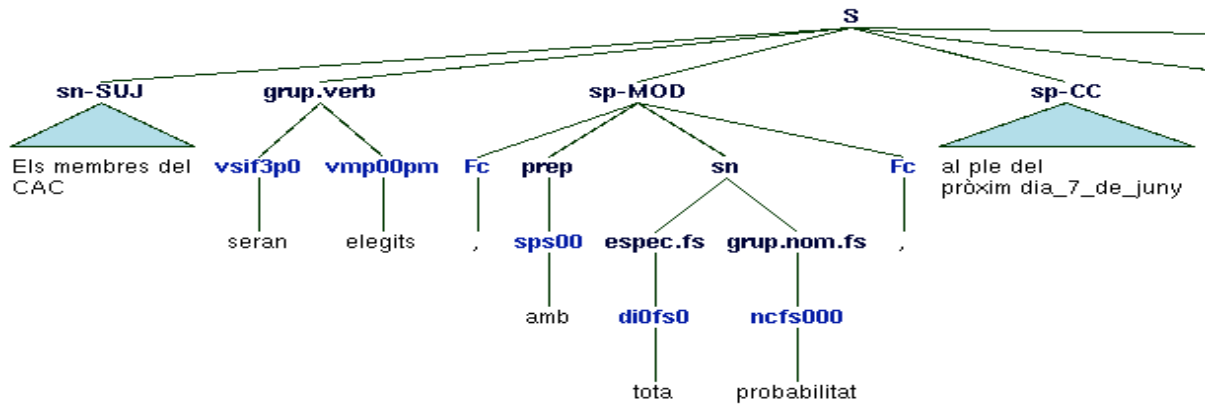

104-2(13)

104-2(20)

L'adverbi *ja*, que sempre apareix davant el verb pot funcionar com a -MOD o com a -CC. La diferència és fonamentalment semàntica, segons si indica temporalitat (-CC) o no (-MOD). De totes formes, com que de vegades resulta difícil establir la diferència, l'anotarem com a -MOD quan aparegui amb temps imperfectes (i com a -CC quan aparegui amb temps perfectes).

14.- Negació (-NEG)

Aquesta etiqueta cal afegir-la a aquelles aparicions de l'adverbi *no* que afecta al verb, però no si afecta una altra classe de paraules.

15.- Marca de passiva reflexa (-PASS)

Aquesta etiqueta ha de donar-se a la forma *es* (i variants) amb etiqueta de *morfema.verbal* quan marca que l'oració és passiva. Les oracions passives reflexes tenen un subjecte obligatori (normalment postposat) que concorda amb el verb i no tenen complement directe. El verb de l'oració pot aparèixer en singular o en plural i ha de ser transitiu.

16.- Marca d'impersonalitat (-IMPERS)

Aquesta etiqueta ha de donar-se a la forma *es* (i variants) amb etiqueta de *morfema.verbal* quan marca que l'oració és impersonal. El verb d'aquestes oracions només pot aparèixer en singular i no hi ha cap element que hi concordi, precisament perquè el morfema verbal bloqueja l'aparició del subjecte d'aquest verb.

17.- Vocatiu (-VOC)

L'etiqueta -VOC només pot aparèixer si en el text hi ha discurs directe i hi apareix el destinatari, el vocatiu. En corpus extret de premsa, rarament hauria de sortir.

18.- Adjunt Oracional (AO)

Assignem l'etiqueta d'adjunt oracional (AO) a aquells elements que modifiquen tota l'estructura oracional. En concret:

1 Adverbis que reflecteixen l'actitud del parlant davant l'enunciat:

Desgraciadament, tot ha acabat

Aquests adverbis apareixen, en general, a l'inici de l'oració i separats per una coma.

1 Seqüències del tipus *segons ell; segons ha dit ell; ...* El lloc d'aquestes estructures és variable. La forma d'aquests elements és bé sintagma preposicional, bé S.F.A.

1 Elements de l'oració que fan referència al tema de què es parla; o millor, que el referencien. L'estructura que els encapçala sol ser del tipus: *en_relació_amb, quant_a, per_que_fa_a, respecte_a, ...*

□

19.- Construccions de participi absolut

Aquestes construccions, en principi, han de rebre l'etiqueta **-CC**, ja que funcionen com a complements causals o temporals. Pel que fa a la seva estructura interna, cal assenyalar que el nucli verbal és una forma de participi que té un subjecte propi (i que s'ha d'etiquetar com a tal). La particularitat d'aquest subjecte és que concorda en gènere i nombre amb el participi.

20.- Etiquetes dins d'estructures S*

En principi no donarem etiquetes de funció sintàctica als nodes que depenguin d'una estructura S*. L'única excepció és quan aquesta S* sigui germana d'una S i hi hagi paral·lelisme entre els nodes de la segona oració i els de la primera.

21.- Els clítics i les funcions sintàctiques

Algunes de les funcions sintàctiques es dedueixen per la pronominalització per un clíctic. Els clítics més conflictius (donat que tenen molts valors diferents) són *en, hi, ho*. En aquesta secció es presenten els diferents valors que poden tenir¹⁴.

21.1.- EN

Funcions sintàctiques que pot tenir:

1 Subjecte partitiu, corresponent a un SN indefinit

Han dut els entrepans, però només en queda un

1 CD partitiu, corresponent a un SN indefinit

Sabia tots els noms, però no en recordava cap

1 CREG, corresponent a un SP introduït per la preposició *de*:

Era el seu aniversari, però tothom se'n va oblidar

1 CC (locatiu), corresponent a un SP introduït per la preposició *de*:

Van marxar a València, i encara no n'han tornat

1 ATR

De feliç me'n sento molt

1 CPRED, corresponent a un SN o SA

A Lluís el van nomenat president la setmana passada i a mi me'n nomenaran la setmana vinent

1 inherent (verbs pronominals: equival a *morf.pron*)

Se n'han anat de casa.

¹⁴ Tots els exemples, així com el llistat de funcions corresponents a cada clíctic s'han extret de GCC, pp.1374-76.

21.2.- HI

Funcions sintàctiques que pot tenir:

1CREG, corresponent a un SP introduït per les preposicions *a, en, per*

No m'hi puc acostumar, a aquesta ciutat

1CC (locatiu), corresponent a un SP introduït per les preposicions *a, en, per*; i a SP encapçalat per les locucions: *a sota de, al costat de, al darrere de, al davant de, al damunt de*, etc.

Van anar a la fira del llibre però no hi van trobar el llibre que buscaven

Lluïsa vol portar el fill a una escola privada, però Jordi no l'hi vol portar

Avui passarem per aquest pont, però demà ja no hi passarem

Para taula i posa-hi les flors al damunt

1CC (de companyia, instrumental, de mitjà, (causal))

Amb Joan no hi tornaré a viatjar mai més

Amb aquest mètode tothom hi aprèn molt

Amb llençols sintètics no hi puc dormir

De tuberculosi encara hi mor gent

1Impersonal

A la sola hi posa el preu (☹ tinc els meus dubtes: crec que *hi* substitueix 'a la sola', ...)

1ATR (corresponent a qualsevol classe de sintagma)

No eren rics, però hi ha esdevingut

1CPRED, corresponent a SN o SA

Abans de l'operació mirava cansat, però ara ja no hi mira

1CC (mode), corresponent a un SP o SAdv

Els nens de Marta es van porta bé, però els de l'Albert no s'hi van portar gaire

Abans caminava de gairell, però ara ja no hi camina

1inherent

Amb aquestes ulleres no hi veig gaire bé

21.3.- HO

Funcions sintàctiques que pot tenir:

1 CD (neutre), corresponent a una oració o als pronoms *això, allò*

Sabia que hi hauria vaga però no ho volia dir

1 ATR

No eren d'argent però ho semblaven

1 inherent

S'ho va passar molt bé

22.- Dobles funcions

Tindrem dobles funcions quan apareguin elements repetits, principalment quan un clíctic reprengui un element anteposat al verb, cosa que ocorre amb freqüència amb els complements directes i els indirectes, però també en d'altres casos.

23.- Funcions discontinües

Les funcions discontinües apareixen, entre d'altres, amb les construccions partitives, com a *Han dut els entrepans, però només en queda un*, on tant el clíctic com

l'indefinit *un* funcionen com a subjecte. En aquests cas, l'etiqueta de funció ha de portar el sufix **.d**, al final.

24.- Les funcions i les perífrasis verbals

En el cas de les perífrasis verbals, és la forma no finita (infinitiu, gerundi o participi) qui determina el tipus de complement del conjunt.

□

104-1(19)

25.- Índex de paraules

acostumar algú a una cosa	
acudir	
advertir	
afirmar	
anar	
a, en	
anomenar	
arribar	
aspirar a	
assistir	
a, en	
basar	
basar-se en	
caure en	
com_a	
comptar amb	
Concordança	
ad sensum	
confessar	
confessar-se de	
considerar	
consistir	
consistir en	
constar de	
contribuir a	
convertir-se en	
correspondre a	
creure en	
declarar	
de fet	
desenvolupar	
desfer-se de	
desfer-se en	
desfer-se per	
designar	
discrepar	
sobre, de, al voltant de	
disposar de	
dissertar	
sore, de, al coltant de	
dissociar	
dissuadir	
distanciar-se de	
doldre's de/per	
dubtar de	
dubtar sobre	
durar	
elegir	
en_relació_amb	
encara	
encomanar-se a	
enfrentar	18
enfrentar-se amb	18, 22
enllaçar-se amb	19
ensopegar amb	20
equivaldre a	18
erigir	18
esdevenir	16, 17
estar	16, 22
felicitar-se de/per	18
fer	
fer-se	18
fins_i_tot	19
fixar-se en	19
fotre's de	18
franquejar-se amb	17
fusionar-se amb	18
gaudir de	
INC	11
informar algú d'alguna cosa	17
interjeccions	17
investir	16
menjar-se una cosa + adj	19
mirar	18
nomenar	18
no obstant	18
obligar algú a una cosa	18
Oracions	18
Atributives	18
Impersonals	16
parlar	23
parlar de	22
participar	19
passar	19
pensar	19
pensar en	16
per_que_fa_a	
però	18
perquè	18
pesar	
portar-se bé	18
posar	19
posar-se + adj	19
posar-se amb	18
presentar	19
presentar	18
a algú una cosa sobre...	18
prevaldre	13
damunt	16
per damunt	25
sobre	23
prevenir	18

prodigar-se en	respondre a	18
quant_a	segons	25
ratificar	semblar	19
recolzar	ser	18
damunt	també	18
en18	tampoc	
sobre	tardar	18
recordar	tenir	17
recordar-se de	tornar-se	17
reflectir-se en/sobre	tractar	19
reintegrar	tractar de	19
reintegrar-se a/en	transformar-se en	19
relacionar	transportar	19
relacionar-se amb	traslladar-se de	19
remuntar-se a / fins a	trobar	19
rendir-se a	trobar-se	18
renegar de	trobar-se en	18
renunciar a	valer	18
residir	vestir	18
a, en	veure	18
respecte_a	viure	18
respondre	a, en	25
		17